

Kohtuasi C-58/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

4. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bundesfinanzgericht (Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. jaanuar 2020

Kaebaja:

K

Vastustaja:

Finanzamt Linz

Põhikohtuasja ja eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punktis g sätestatud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisega seotud ja kolmandate isikute osutatud teenuse (teatud maksuülesannete täitmine) käibemaksuvabastus

Eelotsuse küsimused

Kas direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punkti g tuleb tõlgendada selliselt, et „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise“ mõiste all tuleb mõista ka fondivalitseja poolt kolmandale isikule üle antud maksuülesandeid, mis seisnevad selles, et tagatakse osakuomanike fonditulu seadusele vastav maksustamine?

Viidatud liidu õigusnormid

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 135 lõike 1 punkt g

Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (praegu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/65/EÜ redaktsioonis) artikli 1 lõige 2, artikkel 5g ja II lisa

Viidatud riigisisese õiguse sätted

1994. aasta käibemaksuseaduse (Umsatzsteuergesetz, edaspidi „UStG 1994“, *BGBI.* nr 663/1994 *BGBI.* I nr 24/2007 ja *BGBI.* I nr 112/2012 redaktsioonis) § 6 lõike 1 punkti 8 alapunkt i

1993. aasta investeerimisfondide seadus (Investmentfondsgesetz, edaspidi „InvFG 1993“, *BGBI.* nr 532/1993 *BGBI.* I nr 69/2008 redaktsioonis), eelkõige § 40, ning 2011. aasta investeerimisfondide seadus (Investmentfondsgesetz 2011, edaspidi „InvFG 2011“, *BGBI.* I nr 77/2011), eelkõige § 2 lõike 1 punkt 1, § 3 lõike 2 punktid 1 ja 2, § 5 lõige 1 ja lõike 2 punkt 1, § 28, § 30 lõige 4, § 42 ja § 186

Viidatud Euroopa Kohtu praktika

4. mai 2006. aasta kohtuotsus Abbey National plc, C-169/04; 7. märtsi 2013. aasta kohtuotsus GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH, C-275/11; 13. märtsi 2014. aasta kohtuotsus ATP PensionService A/S, C-464/12; 9. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Fiscale Eenheid X NV cs, C-595/13; 5. juuni 1997. aasta kohtuotsus SDC, C-2/95; 13. detsembri 2001. aasta kohtuotsus CSC, C-235/00; 26. mai 2016. aasta kohtuotsus Bookit Ltd, C-607/14; 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus DPAS Ltd, C-5/17; 3. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Cardpoint GmbH, C-42/18; 28. juuli 2011. aasta kohtuotsus Nordea, C-350/10; 6. oktoobri 1982. aasta kohtuotsus CILFIT, C-283/81

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõtte

- 1 Aastatel 2008–2014 ostsid erinevad investeerimisfondide valitsejad (edaspidi „fondivalitseja“; 2011. aasta investeerimisfondide seaduse terminoloogia kohaselt „fondivalitseja“) kaebuse esitanud K-lt sisse teatud teenuseid osakuomanike tasandil maksustamisel oluliste näitajate väljaselgitamiseks. K ei arvestanud käibemaksu spetsiifiliste tulumaksu- ja investeerimisfondisätete kohaselt osutatud teenuste puhul, mille eesmärk ei olnud mitte portfelli halduse põhitegevus, vaid osakuomanike fondist saadud tulude seadusjärgne maksustamine, kuna neile teenustele kohaldatakse K arvates 1994. aasta käibemaksuseaduse § 6 lõike 1 punkti 8 alapunkti i (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135, lõike 1 punkt g) kohast eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamiseks antud maksuvabastust. Maksuhalduri arvates ei saa seda maksuvabastust kasutada, kuna erinevalt Euroopa Kohtu nõudmisest ei ole need teenused maksuvabastusega haldusteenustele omased ja olulised ega moodusta nõutavat eraldi tervikut.

- 2 Fondivalitseja on kohustatud osakuomanikele andma kogu teabe, mida nad vajavad oma maksuõiguslike avalikustamis- ja tõendamiskohustuste täitmiseks. Eelkõige oli fondivalitsejal ka seadusest tulenev kohustus teatada osakuomanike tulumaksuga maksustamiseks olulisi maksualased näitajaid, mis kuulusid fondivalitseja vastutusalasse. Fondivalitseja pidi sel eesmärgil tegema erinevaid maksuarvutusi. Neid protsesse käsitlevate õigusnormide eesmärk on osakuomanike fonditulu õige maksustamine.
- 3 K oli palgatud mitme fondivalitseja poolt maksuarvutuste koostamiseks ja standardseks teatamiseks. K-le andis fondi raamatupidamise olulised näitajad deponitoorium, millelt oli tellitud fondi raamatupidamine. Formaalselt jäi aga vastav fondivalitseja maksuesindajaks, kes esitas teate keskdeponitooriumile. Teenuseid tellinud fondivalitsejad võtsid K tehtud maksuarvutused ja koostatud maksualaselt oluliste näitajate teated üle muutmata kujul ja esitasid andmed keskdeponitooriumile.
- 4 K-lt teenuseid ostnud fondivalitsejad on lisaks ise täidetavatele mahukatele haldusülesannetele erinevaid haldusteenuseid ostnud sisse ka erinevatelt kolmandatelt isikutelt. Üks neist sisseostetud teenustest on K-le üle antud maksuarvutuse koostamine ja maksualaselt oluliste andmete kohta teadete koostamine eelnimetatud protsessi raames, tuginedes fondivalitseja poolt edastatud andmetele.
- 5 Investeerimisfondi tulu maksustamise maksuaspektide keerukuse ja seadusandja määratud vastutuste tõttu osteti see teenus tihti sisse välistelt teenuseosutajatelt. See seadusega selgelt lubatud teenuse sisseostmine ei mõjuta aga fondivalitseja vastutust, kolmandate isikute ees vastutab ta kohustuslikus korras enda poolt palgatud kolmanda isiku käitumise eest. Sisesuhtes vastutas K fondivalitseja ees üldiste tsiviilõiguslike reeglite kohaselt juhul, kui maksualaste näitajate kohta esitatud teate tema põhjustatud ebaõigsuse tulemusena oleks tekkinud kahju. Fondivalitseja investeerimisotsuste eest K-le vastutust ei tekkinud. K-lt ostetav tegevus ei hõlmanud ka investeerimisfondi osaku väärtuse arvutamist.
- 6 K esitas eelotsusetaotluse esitanud Bundesfinanzgerichtile (föderaalne maksukohus) kaebuse Finanzamti (maksuamet) aastatel 2008-2014 tehtud käibemaksuotsuste suhtes, millega tehti talle ettekirjutus arvestada nende teenuste puhul käibemaksu.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 **Maksuhalduri** arvates tuleneb Euroopa Kohtu asjakohastest otsustest eriotstarbeliste investeerimisfondide maksuvabalt haldamise kohta, et direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud teenused võiksid igal juhul olla maksust vabastatud, kui fondivalitseja osutaks neid ise. Sellisel juhul oleks need teenused igal juhul fondi jaoks tüüpilised. Kui neid teenuseid osutab aga haldur väljastpoolt, tuleb kontrollida, kas teenused täidavad eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omaseid ja olulisi ülesandeid ning moodustavad

igakülgsest hinnates eraldi terviku. Euroopa Kohtu otsuse kohaselt kohtuasjas GfBk peaks selleks olema nõutav, et sisseostetud haldusteenus peab olema lahutamatult seotud fondi vara haldamisega kitsas tähenduses (portfelli haldamisega). Fondivalitsejale omane tegevus seisneb nimetatud kohtuotsuse kohaselt nimelt avalikkuselt saadud kapitali ühises investeerimises väärtpaperitesse. Maksualaselt oluliste näitajate väljaselgitamine osakuomanike maksualaste kohustuste täitmiseks ei ole eraldi võetuna omane eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele. Pigem on selle puhul tegemist maksunõustajate ja audiitorite ning nendega võrreldavate kutsealarühmade tüüpiliste erialateenustega.

- 8 Maksuarvestuseks oluliste näitajate väljaselgitamise ja keskdepositooriumile saadava teate puhul on tegemist vaid fondivalitseja maksuesindaja eeltegevusega, mis on vajalik teatamiskohustuse täitmiseks maksualastel eesmärkidel. Sellised teenused ei ole eriomased eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele ja need ei moodusta olulist osa direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud teenustest. Lisaks ei kujuta muu isiku poolt maksualaselt oluliste näitajate teatamiseks eelteenuste osutamine endast eraldiseisvat haldustegevust. Nõutav eraldi tervik esineks vaid siis, kui olulised kesksed haldusülesanded, mis on loetletud II lisas, üle kantakse ja need teenused on tervikuna eraldiseisvad ning eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omased ja olulised. Ainult sellest, et tegevus on nimetatud direktiivi 85/611/EMÜ II lisas, ei piisa. Ka see, et K teenuste eest on tasu väike, viitab sellele, et tegemist on vaid abiteenusega.
- 9 K arvates nähtub kohtuotsuse GfBk punktist 22 ning kohtuotsuse Fiscale Eenheid punktist 77, et keskse portfelli halduse kõrval võivad selle juurde kuuluvad haldusteenused (eelkõige direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud teenused) olla eriotstarbelise investeerimisfondi haldamiseks vajalikud eriomased teenused. Mitte mingil juhul ei pea alati ostma sisse kõiki haldusteenuseid. Pigem võib ka üksikuid teenuseid osta sisse, kasutades maksuvabastust, kui neil teenustel on lahutamatu seos mõne fondivalitseja enda tüüpilise tegevusega. Kuna II lisas nimetatud teenused on Euroopa Kohtu praktika kohaselt omased eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele, peaksid ka sedalaadi tegevustega lahutamatult seotud teenused olema maksuvabad.
- 10 Kui sisse ostetakse teenus, millega fondivalitseja peaks kehtiva õiguse kohaselt muidu ise tegelema, on olemas lahutamatu seos eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omase teenusega. Käesolevas vaidluses käsitletavat osakuomanike maksustamiseks vajalike maksualaselt oluliste näitajate spetsiifilise määramise teenused esinevad vaid investeerimisfondide valdkonnas, mistõttu on igal juhul tegemist fondile omase ja olulise teenusega. Selliseid teenuseid, mille eesmärk on fondivalitseja tegevuse kontrollimine ja jälgimine ning mis tuleb kohustuslikult kanda üle depositooriumile (depoopank), ei tohi fondivalitseja üldse ise osutada ja need ei saagi seepärast olla nende tegevusele omased. Seepärast eitas Euroopa Kohus oma otsuses kohtuasjas Abbey

National, et direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punkti g maksuvabastus on kohaldatav ka sellistele teenustele.

- 11 Vastuseks maksuhalduri üldisele seisukohale, et maksuesindaja poolt maksualaselt oluliste näitajate kindlakstegemine ja nende teatamine on maksunõustajate ja audiitorite kutsealale tüüpiline teenus, väidab K, et esiteks on mitmeid fondivalitsejaid, kes on võtnud maksuesindaja ülesanded omal vastutusel enda kanda. Teisalt on ka palju krediitiasutusi, mis täidavad maksuesindaja ülesandeid investeerimisfondide jaoks, mida nad ise ei halda.
- 12 Ka „igakülgset hinnates eraldi terviku moodustamise“ kriteeriumi osas ei pea peaaegu kogu haldustegevust sisse ostma, piisab, kui sisseostetava tegevuse puhul on tegemist piiritletava haldustegevusega. See kriteerium on igal juhul täidetud iga osaku puhul eraldi maksumenetluse algatamisega ja teatavate maksualaselt oluliste näitajate määramisega. Näitajad võetakse küll üle fondi tasandil koostatavast kasumiaruandest või fondi raamatupidamisest, aga neid on vaja spetsiaalseid erialaseid teadmisi kasutades mitmel viisil muuta tulumaksu arvutamiseks. Kohtuotsusest GfBk nähtub, et takistuseks ei ole see, et fondivalitseja oli formaalselt keskdepositooriumi teavitaja, kuna GfBk juhtumi puhul oli fondivalitsejal ka lõpliku otsuse tegemise õigus.
- 13 Olulise haldusteenuse olemasoluks piisab, kui teenus on ühisinvesteeringute nõuetekohase haldamise jaoks otsustava tähtsusega ja tüüpiline ning sel on haldamisele teatud mõju. Maksuvabastus on selle tulemusena kohaldatav sisseostetavale teenusele, kui see asendab haldustegevust, millel on lahutamatu seos põhimõtteliselt fondivalitseja osutatava teenusega, ja osutatav teenus kujutab endast piiritletavat ja mitte vaid ebaolulist haldustegevust.
- 14 Kuna fondivalitseja on kohustatud InvFG sätete kohaselt andma osakuomanikule kogu teabe, mida ta vajab oma maksukohustuste täitmiseks, ja sel eesmärgil koostama ka maksuarvestuse ning teate maksualaselt oluliste näitajate kohta ja tagama nende avalikustamise, on siinjuures igal juhul tegemist fondi jaoks tüüpilise eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omase tegevusega. Seda seisukohta toetab ka asjaolu, et direktiivi 85/611/EMÜ II lisas on nimetatud maksudeklaratsioonide koostamist „haldamiseks“. Mõiste „maksudeklaratsioonid“ all ei ole mõeldud mitte vaid formaalsete maksudeklaratsioonide koostamist, vaid iga tegevust, mis on vajalik maksualaste kohustuste täitmiseks. K-lt ostetud teenuse maksuhalduri hinnangul väike tasu tuleneb erinevatest sünergiatest teiste teenuse osutamise lepingutega K ja teenuse tellinud fondivalitseja vahel.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 15 Euroopa Kohus on korduvalt tõlgendanud direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punkti g maksuvabastust liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele ja on otsustanud, et ka kolmandast isikust fondivalitsejale üle antud haldusteenused võivad olla maksuvabastusega hõlmatud, kui nende teenustega täidetakse eriotstarbeliste investeerimisfondide

haldamisele omaseid ja olulisi ülesandeid ning kui nad igakülgsest hinnates moodustavad eraldi terviku (vt eelnimetatud otsuseid). Arvestades nende kriteeriumite erinevat tõlgendamist poolte poolt käimasolevas halduskohtumenetluses ja vastandlike eesmärgid – ühelt poolt soovitakse laia rakendusala, et ka väikeinvestorid saaksid oma raha investeerida käibemaksuvabalt investeerimisfondide kaudu hajutatult väärtpaberitesse, teisalt tuleb nimetatud maksuvabastuse piiritlemisel kasutatud mõisteid kitsalt tõlgendada, kuna tegemist on erandeid käsitlevate sätetega – on eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates endiselt põhjendatud kahtlusi mõiste „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine“ liidu õigusega kooskõlalise tõlgendamise osas. Asjaomased küsimused tekivad eelkõige seepärast, et sisseostetud teenustel puudub lahutamatu seos portfelli halduse põhitegevusega, milleks on avalikkuselt saadud kapitali otsene ühine investeerimine. Asjaomasel juhul on tegemist pigem puhtalt haldamisega, mis toimub osakuomanike seadusekohase tulumaksuga maksustamise huvides teatud maksuõiguslike ja investeerimisfondide õigust käsitlevate sätete kohaselt ning millel võib olla maksuvabastuse rakendamiseks vajalik piisavalt lahutamatu seos direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud haldamisega. Lisaks näib küsitav, kas K osutatav teenus on kujutab endast nõutavat eraldi tervikut.

- 16 Tõlgendamisel tuleb arvestada, et maksuvabastuse eesmärk on lihtsustada väikeinvestorite rahalisi investeringuid investeerimisfondidesse. Osalemine investeerimisfondis ja otsesed investeringud investeerimisobjektidesse peavad olema käibemaksu mõttes neutraalsed (Euroopa Kohtu otsuse Abbey National punkt 62). Seetõttu peab soovimatu hinnatõusu vältimiseks põhimõtteliselt olema võimalik osta eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omaseid ja tüüpilisi teenuseid sisse maksuvabalt. Nii leidis Euroopa Kohus kohtuotsuses GfBk (punkt 31), et ettevõtja, kes osutab haldamisele sarnanevat maksuvabastusega teenust oma töötajatega, ei tohi sattuda paremasse olukorda, kui ettevõtja, kes neid teenuseid sisse ostab. Küsimused tekivad aga sellest, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb maksuvabastuse sätteid erandeid käsitleva regulatsioonina tõlgendada põhimõtteliselt kitsalt ja seepärast võivad Euroopa Kohtu võimalikud maksuvabastust piiravad kriteeriumid (teenuse eriomadus, olulisus ja nõutav eraldiseisva terviku moodustamine) olla vastuolus maksuvabastusega järgitava eesmärgiga.
- 17 Eelnevalt viidatud Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades SDC, CSC, Bookit, DPAS ja Cardpoint käsitlesid vastavalt kohaldatavas käibemaksudirektiivis konkreetselt nimetatud maksuvabastusega finantsteenuseid, näiteks maksete ja ülekannetega seotud tehingud või teatud väärtpaberitega seotud tehingud. Seevastu käesolevas menetluses vaieldakse maksuvabastuse kohaldatavuse üle oluliselt laiemalt sõnastatud „liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise“ teenuse puhul. Euroopa Kohus ütleb selle kohta (vt kohtuotsus SDC, punkt 66), et teenuse tulemusel, mis on omane ülekannetega seotud tehingutele, peab toimuma raha ülekandmine ning kaasnema õigusliku ja finantsilise olukorra muutus. Euroopa Kohtu seisukohti konkreetsete finantsteenuste eriomaduse kohta ei saa seepärast piiranguteta kanda üle laiemalt

sõnastatud mõistele „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine“ sellises tähenduses, et siin võib eriomane olla vaid üks teenus, mis mõjutab otseselt fondi finantsolukorda (portfelli haldus kitsas tähenduses). Kohtuotsuse Fiscale Eenheid (punktid 72, 73 ja 77) kohaselt kuuluvad lisaks varahaldusele avatud investeerimisfondile omaste ülesannete hulka ka need avatud investeerimisfondide endi haldamise ülesanded, mis on märgitud direktiivi 85/611 II lisas (loetelu ei ole lõplik). Kuna Euroopa Kohus selgelt ei järginud kohtuotsuses Abbey National komisjoni ja Ühendkuningriigi arvamust, et mõistet „eriotstarbelise investeerimisfondi haldamine“ on vaja tõlgendada kitsalt, ei piirdu eriotstarbelise investeerimisfondi haldamine põhimõtteliselt üksnes investeringute haldamisega kitsas tähenduses. Euroopa Kohtu seisukohad konkreetselt nimetatud maksuvabade finantsteenuste eriomasuse kohta ei ole seepärast ülekantavad eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele. Maksust ei ole siin vabastatud nimelt mitte üksnes „avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine“, vaid põhimõtteliselt hoopis „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine“. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates saab aga sisseostetud teenuse maksuvabastust puudutavate üldiste märkuste osas tugineda viidatud kohtuotsustele. Küsitavaks jääb see, kas osakuomaniku õige tulumaksustamise huvides maksustatava tulu määramine investoripõhiselt ja konkreetse investeerimisfondi osas on eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omane ja oluline, ning kas see tegevus on nõutav eraldiseisev tervik.

Hinnang eesmärgipärasuse alusel

- 18 Kohtuasjas Abbey National oli tegemist ühelt poolt deponitoriumi teenustega, millega tagati seadusjärgsete nõuete ja fonditingimuste järgimine, ning teisalt kolmandast isikust fondivalitseja erinevate haldamis- ja raamatupidamisteenustega (viimase küsimuse kohta vt allpool hinnangut lahutamatu seose kohta).
- 19 Euroopa Kohus otsustas seadusjärgsete ja lepinguliste fonditingimuste järgimiseks osutatud teenuste kohta, et need ei ole eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omased. Euroopa Kohus põhjendas seda selliselt, et vaidlusaluste teenuste eesmärk ei ole koostada märkijatelt osakute ostmisel hoiustatud kapital abil portfelle või neid hallata. Nende teenuste eesmärk on pigem tagada avatud investeerimisfondide seadusele vastav haldamine. Seega ei kuulu need teenused mitte nimetatud fondide haldustegevuse juurde, vaid on mõeldud nende tegevuse kontrollimiseks ja järelevalveks.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei lähtu Euroopa Kohus sellest, kas haldusteenus ostetakse sisse seaduse või lepingu alusel, vaid puhtalt tegevuse eesmärgist. Kui deponitoriumi kontrollitegevuse eesmärk on investorite kaitse huvides tagada seadusele vastav haldamine, siis fondivalitseja eriomane tegevus on suunatud sellele, et lihtsustada väikeinvestoritel raha ühiselt väärtpaberitesse investeerimist ja hallata moodustatud portfelle. Selle tegevuse maksust vabastamise eesmärk on, et investoritelt sel eesmärgil kogutud tasu ei maksustataks käibemaksuga, nagu seda ei tehta ka väärtpaberite otse ostmisel ja haldamisel.

- 21 Ka kohtuotsuses *Fiscale Eenheid* (punktid 77 ja 78) lähtub Euroopa Kohus eesmärgist. Käesolevas asjas võib selline tõlgendamine tuua kaasa järgmised tagajärjed: fondihalduse ja raamatupidamise tegevused, mille eesmärk on osakuomanike tulu seadusele vastav maksustamine, ei ole fondi tegevusele omased, vaid esinevad erinevate tulude saamisel, millele kehtivad erinevad seadusest tulenevad raamtingimused. Tähelepanu on vaja pöörata äärmisel juhul sellele, et asjaomastel asjaoludel kehtivad fonditulu maksustamisele väga spetsiifilised, investeerimisfondidele seadusega kehtestatud nõuded.
- 22 Kui Euroopa Kohus ei pea eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisel õigusnormide järgimise kontrollimist nende ebamäärase eesmärgi tõttu eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omaseks, võiks see kohalduda ka sellistele tegevustele, mille eesmärk on nende õigusliku aluse kohaselt osakuomaniku tasandil seadusjärgsete maksude kogumine. Seetõttu tekib küsimus, kas tegevus, mille eesmärk on osakuomanike tulude seadusekohane maksustamine, on omane eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele.

Hinnang lahutamatu seose kohaselt

- 23 Kohtuotsuses *Abbey National* oli samuti tegemist kolmandast isikust fondivalitseja erinevate haldus- ja raamatupidamisteenustega. Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon väitsid, et sätet tuleb tõlgendada kitsalt selliselt, et maksust võivad olla vabastatud üksnes haldusteenused, mis on lahutamatult seotud portfelli haldusega ning mõjutavad vahetult fondi varade ja kohustuste seisuga (haldusteenuse mõiste kitsas tähenduses).
- 24 Euroopa Kohus seda arvamust ei järginud: haldamine võib direktiivi 85/611/EMÜ II lisa kohaselt olla lisaks otsesele investeringute haldamisele samuti maksuvaba, kuna see on avatud investeerimisfondi tegevusele omane (kohtuotsus *Abbey National*, punkt 64). See tegevus on nimelt avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine väärtpaberitesse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleb aga Euroopa Kohtu poolt punktis 70 nimetatud piirangust igal juhul järeldada, et direktiivi 85/611/EMÜ II lisa nimetatud teenused on kindlasti eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omased ja maksuvabad, kui neid osutab fondivalitseja ise. Kui neid teenuseid osutab aga kolmandast isikust fondivalitseja, võib need punkti 70 kohaselt liigitada maksuvabaks teenuseks, kui need igakülgset hinnates moodustavad eraldi terviku, mis täidab eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omaseid ja olulisi ülesandeid (vt ka kohtuotsus *GfBk*, punkt 21). Seda, kas eeldus on täidetud, peab otsustama asjaomase riigi kohus (punkt 73). Euroopa Kohus seda ei välista, aga ei vasta sellele ka jaatavalt, seega jääb kohtuotsuses *Abbey National* lahtiseks, kas selles kohtuasjas osutatud mahukad haldusteenused on omased eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele.
- 25 Kohtuotsusest *GfBk* võiks selle kohta tuleneda veelgi järeldusi. Kohtuotsuse punktis 23 selgitas Euroopa Kohus, et maksuvaba tegevusega on tegemist siis, kui on olemas lahutamatu seos fondivalitseja enda tegevusega nii, et see täidab

eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omaseid ja olulisi ülesandeid. Kui nende selgituste kohaselt võiks veel olla seisukohal, et ka fondiosakute omanike tulu määramine kujutab endast investeerimisfondi jaoks täiesti omast ja tüüpilist teenust, siis tuleb seda järgmise punkti 24 kohaselt võib-olla jälle kitsendada. Seal märkis Euroopa Kohus, et teenused, mis seisnevad fondivalitsejale vara ostu- ja müügisoovituste andmises, on lahutamatult seotud viimasele omase tegevusega, milleks on avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine väärtpaberitesse.

- 26 Punktis 22 samuti omaste ülesannetena nimetatud haldamise ülesandeid, mis on märgitud direktiivi 85/611/EMÜ II lisas, Euroopa Kohus siinjuures enam ei nimeta. Selle põhjus võib olla, et kohtuasjas GfBk oli tegemist nõustamisteenustega, mis olid lahutamatult seotud investeringute haldamisega kitsamas tähenduses, ja seepärast andis Euroopa Kohus oma seisukoha vaid selle kohta. Igal juhul nähtub aga eelkõige kohtujuristi järeldustest, millele Euroopa Kohus otseselt viitab, et omaseks loeti põhimõtteliselt vaid puhtalt investeringute haldamine ja sellega lahutamatult seotud fondivalitsemise jaoks tüüpilised haldusteenused, mis eristavad neid muust majandustegevusest. Seega ei oleks mitte iga direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud haldusteenus eelduslikult eriomane, vaid peaks kolmandast isikust fondivalitsejalt sisseostmise korral olema lisaks lahutamatult seotud investeringute haldamisega kitsamas tähenduses (muudetud kitsas käsitlus).
- 27 See muudetud kitsas käsitlus oleks ka kooskõlas Euroopa Kohtu korduvalt väljendatud seisukohtadega, et direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud tegevused on igal juhul fondivalitsejapoolsele haldamisele omased, kui ta tegeleb nendega ise. Mis puudutab konkreetselt kolmandast isikust fondivalitseja osutatavaid teenuseid, siis peavad need igakülgset hinnates moodustama eraldi terviku ning olema fondivalitsejapoolsele eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele omased ja olulised, et olla maksuvabad.
- 28 Euroopa Kohtu korraldusest, et kontrollida tuleb vastutuse ulatust ja hinnatava teenuse eesmärki, et tuvastada, kas see teenus on omane mõnele direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud ja sisseostetud teenusele, võiks teha järelduse, et ringpõhjendus, mille kohaselt direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud teenused on ka sisseostmise korral igal juhul omased eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele ja seega on neil eriomane eesmärk ning ka vastutus on eriomase tegevuse eest, ei ole lubatud. Kui selline ringpõhjendus oleks lubatud, oleks mõttetud Euroopa Kohtu märkused, et sellise teenuse sisseostmisel kolmandalt isikult saab maksuvabastust rakendada vaid siis, kui teenus on eriomane, oluline ja piisavalt eraldiseisev. Seda, kas direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud teenus on selle osutamisel kolmandast isikust fondihalduri poolt omane eriotstarbelise investeerimisfondi haldamisele, tuleb seega hinnata muude tunnuste alusel. Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses GfBk, et selleks võiks olla lahutamatu seos investeringute haldamise põhitegevusega.
- 29 Selline käsitlus võib aga taas olla vastuolus eelnevalt konstateeritud laia käsitlusega. Kitsa käsitluse, mille kohaselt tegevus on omane eriotstarbeliste

investeeringufondide haldamisele vaid siis, kui see hõlmab fondivalitseja põhitegevust ja sel on seeläbi mõju fondi finantsseisundile, vastu räägivad eelnevad seisukohad, mille kohaselt Euroopa Kohus ei järginud komisjoni ja Ühendkuningriigi vastavat arvamust, ning sellise arusaama kindel tagasilükkamine (kohtuotsus ATP PensionService, punkt 69). Jääb veel muudetud kitsas käsitlus, mille kohaselt on direktiivi 85/611/EMÜ II lisas nimetatud haldusteenus eriomane siis, kui see on lahutamatus seoses fondi finantsseisundit määrava investeeringute haldamisega, kuigi ei saa ise fondi finantsseisundi muutumist põhjustada. Kui kohtuotsuses GfBk väljendatud viimati nimetatud arusaam peab paika, ei saa käesolevalt vaidlusalused teenused olla maksuvabad, kuna puudub lahutamatu seos fondivalitseja põhitegevusega.

Vastutuse küsimus

- 30 Vastutuse tähtsust käsitles Euroopa Kohus kohtuotsuse Bookit punktis 40 (teine ja kolmas lause) ning kohtuotsuse DPAS punktis 36. Maksuvaba teenust käibemaksudirektiivi mõttes tuleb eristada puhtalt materiaalsest ja tehnilisest teenusest. Selleks tuleb liikmesriigi kohtul uurida eriti teenuseosutaja vastutuse ulatust, muu hulgas küsimust, kas see vastutus hõlmab vaid tehnilisi aspekte või laieneb see ka nimetatud tehingute spetsiifilistele ja põhilistele elementidele, mis neid tehinguid eristavad.
- 31 Kui maksualaselt oluliste näitajate määramine osakuomanike maksustamise tagamiseks on investeeringufondide sätete kohaselt eriotstarbelise investeeringufondi haldamisele omane ja oluline, on K ka vastutav nende spetsiifiliste ja oluliste funktsioonide eest.
- 32 Juhul kui osakuomaniku jaoks tekivad negatiivsed tagajärjed asjaomaste näitajate valesti määramise korral, vastutab osakuomaniku ees esmajoonel fondivalitseja. Temal tekib omakorda K vastu tagasinõudeõigus tsiviilõiguse üldpõhimõtete kohaselt. See ei vasta aga küsimusele, kas see vastutus laieneb tehingute spetsiifilistele ja olulistele funktsioonidele, mis eristavad fondivalitseja tehinguid muudest tehingutest. Kui spetsiifiliseks loetakse vaid investeeringute haldamise teenused kitsamas tähenduses või haldusteenused, mis on lahutamatus seoses puhtalt investeeringute haldamisega kitsamas tähenduses, siis puuduks K-l igasugune vastutus käesolevalt hinnatavate tegevustega seonduvalt.

Nõutav eraldi terviku moodustamine

- 33 Kohtuotsuse GfBk punktide 27 jj kohaselt on ebaoluline, kas sisseostetud haldusteenus, mis on lahutamatus seoses investeeringute haldamisega, moodustab üksnes aluse fondivalitseja lõplikule otsustusõigusele. Euroopa Kohus kordas ka seisukohta, et eriotstarbeliste investeeringufondide haldamise võib jagada erinevateks teenusteks, millele võib kohalduda maksuvabastus. Kui sellised teenused ostetakse sisse kolmandast isikust fondivalitsejalt, on see nii, kui iga üksik teenus vastab fondivalitseja poolt eriotstarbelise investeeringufondi haldamisele omastele ja olulistele ülesannetele.

- 34 K arvabki seepärast, et nõutavaks eraldi terviku moodustamiseks ei ole vaja teenuste kogumit, vaid piisab ka sellest, et sisseostetud haldusteenus on piisavalt piiritletud. Sellega võiks olla tegemist, kuna K osutab kogu tulu määramise protsessi raames piiritletult neid teenuseid, mille puhul muudetakse depoopangalt ülevõetud näitajaid vastavalt maksuõiguslikele nõuetele. Lisaks järeldeb K sellest, et kohtuotsuses GfBk ei mainita eraldi terviku moodustamise kriteeriumit, et Euroopa Kohus võib nimetatud kriteeriumist olla loobunud või ei omista sellele enam samasugust olulisust nagu varasemates kohtuotsustes.
- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates nähtub ajaliselt pärast kohtuotsust GfBk tehtud finantsteenuste sisseostmist käsitletud Euroopa Kohtu otsustes (kohtuotsused Bookit, DPAS, Fiscale Eenheid ja Cardpoint) väljendatud üldistest seisukohtadest selgelt, et Euroopa Kohus peab „igakülgsest hinnates eraldi terviku“ kriteeriumit jätkuvalt asjakohaseks maksuvabastuse kasutamisel sisseostetud finantsteenuse puhul. Euroopa Kohtu kohtuotsuse Bookit punktide 38-41, kohtuotsuse DPAS punkti 34 ning kohtuotsuse Fiscale Eenheid punkti 71 kohaselt tuleb tugineda teenuse funktsionaalsetele aspektidele: tehingu liigitamiseks eriotstarbelise investeerimisfondi haldamiseks vajalikuks tehinguks peab teenus moodustama igakülgsest hinnates eraldiseisva terviku, mis täidab eriotstarbelise investeerimisfondi haldamise eriomaseid ja põhilisi funktsioone.
- 36 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks ei ole siiski selge, kui kaugele peab sisseostetud haldusteenuse eraldiseisvus ulatuma või kui suur peab olema selle maht, et see moodustaks igakülgsest hinnates eraldiseisva tervikuga. Seepärast tekib küsimus, kas K poolt osutatud ja kohtuasja asjaoludes kirjeldatud teenuse osa „maksunduslike ülesannete ülevõtmine osakuomanike maksustamise tagamiseks“, mis tähendab depoopangalt või fondivalitsejalt ülevõetud näitajate kirjeldatud maksuõiguslike ja investeerimisfondidele kehtivate normide kohast muutmist, vastab Euroopa Kohtu esitatud tingimusele, et tegemist peab olema igakülgsest hinnates eraldiseisva tervikuga.
- 37 Vastamine direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punkti g tõlgendamist puudutavatele küsimustele, eelkõige mõiste „eriotstarbelise investeerimisfondi haldamine“ ulatuse kohta, on menetluses oleva kaebuse puhul otsuse tegemisel olulise tähtsusega seoses maksualaselt oluliste näitajate määramise sisseostetud teenuse maksuvabastuse või maksustatavusega. Bundesfinanzgericht (föderaalne maksukohus) ei ole eelkõige senistest kohtuasjadest erinevate ja eespool kirjeldatud asjaolude tõttu veendunud, et liidu õiguse tõlgendamises ei ole asjaomasel juhul kahtlusi. Lisaks on Euroopa Liidus erapooletu konkurentsi huvides oluline tuua kiirelt selgust direktiivi kõnealuse sätte tõlgendamisse.